

בענין המטעים

לפני שנוכל להגיש תוכנית למטעים לשנה הבאה, ועבוד המטעים הקימים, יש צורך בהקדמה, ודוקא הקדמה לא קצרה.

קימים כמה וכמה ענפים במשק שלנו, והויכוח סביבם פסק ונגמר. אמנם מדברים ומתוכחים על הצורך בשכלולים ובשפורים בתוך הענף, על הקלת תנאי העבודה, אבל חדלו לדבר על זה שצריכים לעבוד בענפים, וכי בלי עובדים הענף לא יקום ולא יהיה.

והנה, ענף המטעים, שהוא עוד בכלל פרובלימטי בארץ, ועדין מגששים באפילה. ענף חקלאי טהר, שדורש עבודה מרובה, עבודה תמידית ומייגעת, ענף שצריך בזמן מן הזמנים להיות בן העיקריים במשק שלנו, הנה יש לאחר כל כך הרבה שנים של עבודה וניסיון שוב להתחיל את הברור מחדש.

עדין מוקדם להגיד עד כמה רנטבילי יהיה ענף המטעים. מה הוא מספר השנים שיחיה ויתקים העץ, עד שהוא ישלם את ההשקעה והעבודה, מה צריך לעשות בשביל זה בכדי שנוכל לממש איזה חשבון קבוע. דבר אחד ברור לי, שהענף הזה יקום ויהיה אם יהיה חשבון בצידו. אם יהיה חשבון נכון של ימי עבודה, אם נוכל להביא את ענף המטעים למנמום השקעה בימי עבודה. אם נוכל בהתמדה לתת את העיבוד הדרוש, אם נוכל להתאים את הפרי לתנאי השוק, אם נאפיל את הפרי שדרוש לשוק במאוחר ונקדים את הפרי המתאים לאקלים שלנו. את כל השאלות הללו העמדתי לפני בהכנסי לענף הזה.

אבל במקום להתרכז בפרובלימות העקריות, רוב המרץ מיועד למלחמה עם הקבוצה, ועם מסדרי העבודה בעד מנימום של קבועים ובעד כל יום עבודה.

יש אנשים אשר העָרַב והשָׁפֵם מדגישים ומציינים שיום עבודה צריך להיות יום עבודה מלא, איפה שצריך לעבוד איש אחד, אין צורך שבו במקום יעבדו שנים. ובאמת בשטה כזו העבודה ברכה בה, אבל לא ככה בענף המטעים.

בשום ענף חילופי גברא לא השפיעו על שנוי מהלך העבודה כמו שקרה במטעים. במשך שלושת ארבעת השנים האחרונות, אפשר להגיד שלא נשאר כמעט

זָכַר לכל שעות העבודה שהיו עובדים קודם. מספר ימי עבודה הוקטן בהרבה מאוד, ולו יכולנו גם בענף המטעים לשמור על מנימום של אנשים קבועים, אז יכולנו להביא את המטעים כבר עכשיו לרקורד של יום הכנסה.

הנה לדוגמה סעיף חרישה. המחרשה הערבית הוחלפה בארופית, שהרוחב שלה 35 סנטימטר, והחרישה טובה ונוחה. במקום שהאדמה היתה תמיד נהפכת לשני צידי המטעים, ומכסה את הגפנים ואת העצים עמוק באדמה, וזה היה דורש גלוי הגזעים וכו. ההתקדמות בסעיף זה, שאנו משקיעים פחות מְחָצִי בעבודה והאדמה מעובדת יותר טוב וזה בתנאים שמקרה יוצא מן הכלל הוא, אם לתקופה קצרה מסדרים עגלון קבוע. רוב העגלונים מקבלים את ההכשרה בעזרת מדריך.

בכרמים היו משקיעים 20-22 ימי עבודה לדונם, ועכשיו משקיעים 14-15, ובחשבון זה ישנם הרבה עבודות שמקודם לא היו קימים: דילול הפרי, אסטוקסט, דלול ענפים בכל הכרמים, קורדונים, זיבול כללי בכרם בכל שנתיים. וזה שוב בזמן שהכרם משמש מקום מקלט לכל דכפין, לכל עובר דרך ולכל לא יוצלח.

לו היו שומרים לא דוקא שכולם יהיו קבועים בעבודה, אבל להסתפק בזה בשלושה ארבע אנשים קבועים בעבודה, אפשר בנקל להשקיע בכרמים 500-550 יום, ובו בזמן לא להקטין את ההכנסה. ואת אותן 150 - 200 יום שמשקיעים עכשיו יותר היינו משקיעם בנטיעה חדשה. סעיף המשתלול: מי מאיתנו לא יזכור את הפירת התעלות, ובשביל זה היו לרוב לוקחים פועלים מהחוץ. ואנו בכלל הוצאנו את הסעיף הזה. אם השנה נטענו קרוב ל 6500: כנות 3000 וזרעים 3500, היינו צריכים בשביל זה לחפור 1,600 מטר...

יש מקרים למאות שבאותו הזמן שאני מראה למתחלפים יום יום איך לעבוד ואיך לעדור הייתי את כל זאת עושה בחצי זמן, ויוצא אפה שאני לרוב עובד חנם. אבל אני מבין שאי אפשר להשוות את המטעים לרפת, ללול, לענף הדבורים, למתפרה וכו... אבל אי אפשר להסכים שענף המטעים יהפך לקריקטורה, לאיזה דבר שאין לזה התחלה וסוף, שעשרות ימי עבודה ישקיעו מבלי שיוכלו למצוא 3, 4 אנשים

YHM

עמוד 204 ביומן

העובדים בקביעות. התחילו השנה לקשור את הכרם בחודש דצמבר, וקשרו רק חצי. ובסך הכל ישקיעו בקשור 15 ימי עבודה. קשרה שרה, פרומה, פרדשה, יונה, יפה, אדיה, ז'שניה, טובה, והרשימה עוד טרם נגמרה, ובסך הכל השקיעו עד היום 8 - 9 יום.

סיווד העצים: התחיל שקה, המשיכה אדיה חצי יום, התוספה אחר כך חוה ושוב אין התחלה ואין קץ, ואין כלום. בהרכבות ובטיפול בקשירת רפיה: למדתי את שרה שעבדה חצי יום, יום אדיה ויפה ושוב כל אותה הרשימה הארוכה. ומכל המספר הרב של בחורות כל אחת עבדה לא יותר מיום וחצי או לכל היותר שני ימים. בו בזמן שפֵּלול או בענפים אחרים, אם יוצא שמחליפים לפעמים את האיש הששי בחֶדֶש, אז מכבדים את המסדרים במנה גדושה. כששלושה ימים נסע האופה, אז ממש היתה טרגדיה בקבוצה, והסוף היה שקנו לחם מהעיר. מיתר המוסדות אין לְדַבֵּר. צבי בטא בשתי מלים את היחס למטעים, עודפי הפועלים מהלשכה, אלה יהיו הקבועים במטעים.

והנה דוגמה שניה. עכשיו מצב העבודה יותר קשה מכפי שהיה לפני חודש. העבודה במטעים רבה, העשבים ממשיכים לצמוח "גם ביום וגם בלילה", ובכל זאת השבוע שני החברים הקבועים וגם שני מסדרי עבודה הבינו, שאחד מהם יכול לעבוד ברפת והשני יהיה קבוע בנתינת מים. במקום שברור היה שצריך היה לכל הפחות אחד מהם להיות קבוע במטעים, ולצרף אליו את כל עודפי הלשכה. ואז אני חושב שדבר מה היה נעשה השבוע בעדורים. וככה אף יום אחד לא השקיעו. לו מינימום של אוביקטיביות היתה, צריך היה להיות מובן שסעיף הבנין או הנפחיה, היה השבוע פחות סובל מכפי שסבלו העדורים בגלל זה שאחד מהשנים אף יום לא עבד איפה שמקומו לעבוד.

בזמן שלאחר הרכוז שהיה לפני שבועים, והספקו הרבה מאוד לעשות, בכל זאת יספיקו עוד עשבים לעדורים עד סוף חודש אפריל. אז, עוד לפני שלושה שבועות, עוד בזמן שאפילו לא התחילו בעדורים, השתדל להוכיח ורזינגר המסדר הקודם, שאת העדור הקבועים בעצמם יספיקו ואין צורך לתת להם עזרה... ובכן אין צורך יותר בעובדות, אין צורך ליגע את החברים, וגם היה כדאי לחוס על המרץ והכוחות שלי המתבזבזים ללא מטרה

YHM

עמ 205 ביומן

וללא טעם. אין אני רוצה לקחת אלי תפקיד להיות המחנך של החברים סתם, וגם אותם החברים אשר חושבים את עצמם בעלי ותק בעבודה, בעלי משקל ב(?) ענייני העבודה ולרוב עומדים במרכז ענייני עבודה שריח

השדה רחוק מהם והלאה. לא לי להמציא בדיחות בשביל לטשטש קצת את השעמום אשר העדורים והעשבים החרישות ועוד עבודות מסוג זה משפיעים על המסדרים.

(ב) אין ברצוני להיות השעיר לעזאזל, בשביל כל אלה אשר הולכים לעבוד במטעים, בשביל רק להציץ מה שיש שם, בשביל רק להריח את ריח המזמרה והפרחים אני ראה בגישה כזו יותר הפסד משיש בזה משום תועלת. הקבועים הללו רק משמשים חומר לאחי יוסי לנאום באסיפות: שביחד עם העודרים צריך להיות איש מהקבועים, שלאחר שעובדים כל האנשים במטעים הוא בכל זאת לא מבין מדוע העמק לא חרוש ועדור, ובאיזו רשות אנחנו הקבועים מחליטים להזניח את עצי פרי בעמק, ובכלל ובכלל מה הן הטענות. עובדים כמה שיכולים, ודי...

ידוע לחברים, בעיקר לאלה שעובדים אתי יחד במטעים, שאין להאשים אותי בחוסר רצון להכניס אותם לעבודה, בחוסר טפול והתמסרות. אין לי גם הבדל מי יהיו החברים, אבל ברור צריך להיות גם לאחרים, שגם לי צריך להיות יחס. ויחס יכול להיות כשעבודה לא מקבלת צורה מגוחכת, ועצתי ליוסקי ולצבי, שמזה שרק יציצו לענף שום תועלת לא תצמח לא לענף ולא לכם. וצריכה להיות ההכרה שמינימום ידוע של ימים הנכם צריכים לעבוד במטעים, ובכל סוגי העבודות.

וטרם שנתעכב על סדור העבודה לקיץ והכנות לשנה הבאה אני דורש שיקבעו חוץ ממני ויווה בחור ובחורה קבועים בהחלט. אמנם אני מבין שאנו צריכים להיות שלושה בחורים ושתי בחורות, זה גם אפשרי לפי המצב בקבוצה וזה גם נחוץ, אבל אני בכונה צינתי את המינימום, שבמקרה שהקבוצה לא תכיר בזה אני אהיה מוכרח לותר את מקומי לאחד שאולי ביתר כשרון ינהל את העבודה והענף.